

DÎVÂN

ÜSKÜDARLI AŞKÎ

HAZIRLAYAN: SÜREYYA UZUN PEKŞEN

Bu PDF dokümanı, kitabın bir kısmını içermektedir.
DBY okurları için özel olarak oluşturulmuştur.

“dün”den öğrendiklerinle
“bugün”ü yaşamak
“yarın”ları aydınlatır.

“dün”den öğrendiklerinle
“bugün”ü yaşamak
“yarın”ları aydınlatır.

© 2024, DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI™

Tüm hakları saklıdır. Kaynak gösterilerek tanıtım amacıyla ve araştırma için yapılacak kısa alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir şekilde kopya edilemez, elektronik ve mekanik yolla çoğaltılıp, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

DBY: 372

Edebiyat: 190

ISBN 978-625-6769-96-0

Sertifika No: 52315

Baskı Tarihi: İstanbul, 2024

Müellif: Üsküdarlı Aşkî

Hazırlayan: Süreyya Uzun Pekşen

Yayın Yönetmeni: İrfan Güngörür

Dizi Editörü: Furkan Öztürk

Baskı Hazırlık: DBY Ajans

Baskı/Cilt:

Repro Bir Matbaacılık

(Sertifika No: 47381)

KÜTÜPHANE BİLGİ KARTI / Library Cataloging-in-Publication Data (CIP)

Divân / Üsküdarlı Aşkî

Hazırlayan: Süreyya Uzun Pekşen (Dr.)

İstanbul : DBY Yayınları, 2024.

592 s. ; 15,0 x 21,0 cm (DBY Yayınları ; No. 372)

ISBN 978-625-6769-96-0

1- Edebiyat 2- Osmanlı Şiiri 3- XVI. Yüzyıl

Bu kitap, Dr. Süreyya Uzun Pekşen'in 2011 yılında Prof. Dr. Muhammet Nur Doğan danışmanlığında hazırladığı "Üsküdarlı Aşkî Divanı: Tenkitli Metin, Nesre Çeviri ve 16. yy. Osmanlı Hayatının Divandaki Yansımaları" başlıklı yüksek lisans tezinin gözden geçirilmiş ve kısaltılmış bir versiyonudur.

DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI

Ankara Caddesi, Ünal Han No: 21/4

Cağaloğlu, Eminönü - Fatih / İstanbul

Tel. - Faks: +90 212 526 98 06

www.dby.com.tr • dby@dby.com.tr

İçindekiler

Kısaltmalar.....	6
Sunuş.....	9
Üsküdarlı Aşkî.....	13
Hayatı.....	13
Eserleri.....	24
Dîvân'a Dair Bazı Notlar.....	30
Nüsha Tavsifleri.....	46
Mecmuaların Simgeleri (Sigla).....	49
Nüshaların Değerlendirilmesi.....	50
Metin Kurulurken İzlenen Yol.....	52
Transkripsiyon Sistemi.....	56
Bibliyografya.....	57

TENKİTLİ METİN DÎVÂN-I 'İŞKÎ

I. Bölüm.....	65
II. Bölüm.....	240
III. Bölüm.....	564
Metinde Geçen Özel Adlar ve Seçilmiş Unsurlar İndeksi.....	579

Sunuş

Osmanlı şiirinin ana eksenlerinden biri olan “aşk” kavramının sunduğu semantik manevra potansiyelinin de çekiciliğiyle, geleneğe mensup yirmiyeye yakın şair Aşkî mahlasını benimsemiştir. Elinizdeki çalışma, bu mahlasın ortaklarından 16. yüzyılda yaşamış yeniçeri kökenli şair Üsküdarlı Aşkî'nin *Dîvânı* üzerine 2011'de Prof. Dr. Muhammet Nur Doğan danışmanlığında hazırladığım yüksek lisans tezinin gözden geçirilerek revize edilmiş ve kısaltılmış bir versiyonudur.

1983'te İskender Pala tarafından hazırlanan doktora tezinin ardından Üsküdarlı Aşkî'ye ve eserine dair ikinci çalışma olan tezimin sürdüğü dönemde hoş bir tevfuk eseri olarak o sırada İstanbul Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü'nde araştırma görevlisi olan; şimdi de İstanbul Medeniyet Üniversitesi'nde birlikte çalışmaktan mutluluk duyduğum kürsü başkanım Prof. Dr. Sadık Yazar, Aşkî'ye ait iki yeni eser tespit etti. 2011'den sonraki on yılda yapılan çalışmalarla Üsküdarlı Aşkî'ye ait olduğu kesin olarak bilinen eserlerin sayısı 5'e ulaştı. Bu çalışmada gerçekleştirilen revizyon, Aşkî'nin *Dîvânı*' haricindeki eserlerine ve bunlar üzerine yapılan akademik çalışmalara dair bilgi güncellemesinin yanı sıra, *Dîvân*'ın eleştirel metnindeki bazı biçimsel ve içeriksel değişiklikleri kapsamaktadır.

Şairin hayatı, eserleri ve *Dîvânı*'na dair bazı notların yer aldığı giriş bölümü, temelde yüksek lisans tezimde yer alan verilerle

birlikte, tezden faydalanarak hazırladığım “16. Yüzyıl Şairlerinden Üsküdarlı Aşkî ve Divânı” ile “Şairin Kadrajundan Zant: Yitik Bir Kelimenin Peşinde” başlıklı makalelerde yer alan tespit ve verilerin bir derlemesi niteliğini taşıyor.

Kitapta yer alan eleştirel metinde şairin divan tertibindeki tasarruflarını göz önüne alarak metni form adlarından bağımsız üç bölüme ayırdım. Metin içerisinde hiç büyük harf kullanmamak gerektiğini düşünmeme rağmen, hacmi zorlamamak adına metnin günümüz Türkçesine aktarımını bu çalışmaya dâhil etmediğimden, yalnızca mısra başlarında büyük harf kullanımından vazgeçmekle iktifa ettim. Özel adlara gelen ekleri kesme işareti ile ayırdım. Daha önce aparatta vermiş olduğum manzume başlıklarını metnin içerisine taşıdım. MESTAP (Şiir Mecmularının Sistemik Tasnifi Projesi) kapsamında hazırlanan tezlerden istifade ederek karşılaştırma alanını genişletmeye çalıştım. Bazı kelimelerle eklerin imlaları üzerinde değişiklikler yaptım ve içerikte tespit ettiğim az sayıdaki okuma hatasını gidermeye çalışarak metne, şimdilik, son şeklini verdim. Sahibinin elinden çıktığı hâle yaklaştırmaya ne kadar çalışmış olursam olayım okuyacağınız metin, hataları ve kusurlarıyla, ister istemez benim metnim olmuştur. Yapılacak katkı ve eleştirilerin çalışmamı şairin metnine daha fazla yaklaştıracaklarını ümit ediyorum.

Bu eseri çalışmaya Osmanlı şiirine ilgi duymamın âmili olan değerli hocam Prof. Dr. Ahmet Atilla Şentürk danışmanlığında başlamış; kendisi emekliye ayrılınca sonradan asistanı olduğum ve ilminden geniş ölçüde istifade ettiğim muhterem hocam Prof. Dr. Muhammet Nur Doğan ile devam etmiştim. Her iki hocamın da üzerimde emekleri büyüktür; kendilerine bu vesile ile şükranlarımı arz ediyorum.

Tez dönemimde metinle ilgili her soruma ve sorunuma sonsuz yardımseverliğiyle çözüm yolları gösteren, metinlere bakışında yeni ufuklar açan değerli hocam Prof. Dr. Mustafa Koç'a minnettar olduğumu ifade etmek istiyorum. Nüshalarda yer alan Farsça beyitlerin okunmasında ve Türkçeye aktarılmasındaki yardımları için hocam sayın Prof. Dr. Mustafa Çiçekler'e ve Dr. Öğretim Üyesi

Esra Yördem'e teşekkürlerimi sunuyorum. Bosna'daki savaş sırasında yanan binlerce el yazmasından biri olan *Divân* nüshasının fotokopilerini gönderme nezaketinde bulunduğu için Prof. Dr. Mehmet Kalpaklı'ya da tekrar şükranlarımı arz ediyorum.

Her çalışmamda olduğu gibi bu çalışmada da yardımlarına başvurduğum, bilgi ve desteklerini hiçbir zaman benden esirgemeyen dostlarım Doç. Dr. Esmâ Şahin Öztaş'a ve Dr. Öğretim Üyesi Yasemin Karakuş'a şükran borçluyum. Kitabı gözden geçirerek bilgisi ve deneyimiyle katkı sağlayan Doç. Dr. Furkan Öztürk'e ve birlikte çalışmaktan mutluluk duyduğum Dün Bugün Yarın Yayınları yönetmeni sayın İrfan Güngörür'e destekleri ve içtenliği için teşekkürlerimi sunuyorum.

Son olarak, desteği ve yardımları için Öğr. Gör. Dr. Ahmet Pekşen'e ve ortak zamanımızdan feragat ettiği her saniye için öğlum Mustafa Selim'e minnet yüklü olduğumu ifade etmek istiyorum. Bu çalışmayı genç yaşta kaybettiğimiz, yeri doldurulamayacak kâmil ve cemil insan Doç. Dr. Cemal Aksu'nun kıymetli hatırasına ithaf ediyorum.

Aşkî'nin âşıklara naz eylemekten elleri değip de şiirini okuyup adını anmayacaklarından dert yandığı dilberler çoktan göçüp gitmişse de bugünün okurunun Aşkî'yi tanıyıp rahmetle yâd etmesi bu satırları yazanın en büyük dileğidir.

Süreyya Uzun Pekşen
Şişli, Mart 2024

Bibliyografya

- Ahdî. *Gülşen-i Şuârâ*. Hazırlayan, Süleyman Solmaz. Ankara: T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, 2018.
- Ahmet Haşim. “Şiir Hakkında Bazı Mülahazalar.” *Bütün Şiirleri: Piyale/Göl Saatleri Diğer Şiirleri* içinde, Hazırlayanlar, İnci Enginün ve Zeynep Kerman. İstanbul: Dergâh, 2008.
- . “Şiirde Mânâ.” *Dergâh* 8 (1337): 113–14.
- Akgül, Şükriye. “Türk Edebiyatında Aşkî Mahlaslı Şairler.” Ankara Üniversitesi, 2000.
- Aksoy, Ömer Asım ve Dehri Dilçin, hazırlayanlar. *Tarama Sözlüğü: XIII. Yüzyıldan Beri Türkiye Türkçesiyle Yazılmış Kitaplardan Toplanan Tamlarıyla*. Ankara: Türk Dil Kurumu, 2009.
- Alpay Tekin, Gönül. “Mevlânâ, Yunus Emre ve Ahmed-i Dâîdeki Musikî Âletleri İle İlgili Semboller Üzerine Düşünceler.” *Türklük Bilgisi Araştırmaları/Journal of Turkish Studies* 7 (1983): 435–51.
- Andrews, Walter G. *Şiirin Sesi, Toplumun Şarkısı*. İstanbul: İletişim, 2012.
- Arslan, Mehmet. *Türk Edebiyatında Manzum Surnameler: Osmanlı Saray Düğünleri ve Şenlikleri*. Ankara: AYK Atatürk Kültür Merkezi, 1999.
- Âşık Çelebi. *Meşâirü’ş-Şuârâ: İnceleme-Metin*. Hazırlayan, Filiz Kılıç. İstanbul: İstanbul Araştırmaları Enstitüsü, 2010.
- Baş, Mehmet Şamil. “Aşkî Mustafa Efendi’nin Vahdet-Nâme Mesnevîsi (Metin-Muhtevâ-Tahlil).” Dokuz Eylül Üniversitesi, 2007.

- Beyânî. *Tezkiretü's-Şuarâ*. Hazırlayan, Aysun Sungurhan Eydurhan. Ankara: T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, 2017.
- Bursalı Mehmed Tâhir. *Osmanlı Müellifleri*. İstanbul: Matbaa-i Âmire, 1333.
- Ceyhan, Semih. "Şeyh İbrahim Tennûrî Halifesi Şeyh Muhyiddin Muhammed Yavsî ve Zikir Anlayışı." *İbrahim Tennuri Sempozyumu Bildiri Kitabı*, 131-155, Kayseri: Melikgazi Belediyesi Yayını, 2011.
- Çelik, Fatma. "Cem'iyetü's-Şîr, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi Numara: 105 (88b-200a): İnceleme-Karşılaştırmalı Metin." Sakarya Üniversitesi, 2018.
- Dalyan, Ayşe. "Edebiyatta Zihniyet İncelemesi ve Ahmed Paşa'nın Kerem Redifli Kasidesinde Zihniyet Çözümlemesi." *Bilgi* 78 (Eylül 2016): 227-359.
- Efe, Pınar. "İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler T3560 Numarada Kayıtlı Mecmû'atü'l-Eş'âr (1-139): İnceleme-MESTAP-Karşılaştırmalı Metin." Bülent Ecevit Üniversitesi, 2018.
- Efe, Zahide. "İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi 'TY 1724' Numarada Kayıtlı Şiir Mecmuasının Transkripsiyonlu Metni ve Mecmuaların Sistemik Tasnifi Projesine (MESTAP) Göre Tasnifi." Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi, 2020.
- Ergun, Sadeddin Nüzhet. *Türk Şairleri*. t.y., y.y.
- Erkal, Abdülkadir. "Divan Şiirine Poetik Yaklaşımlar: Divan Şiirinde Saf Şiir Üslubu." *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi* 56 (2016): 923-39.
- Ertek Morkoç, Yasemin. "Germiyanlı Şeyhî'nin 'Kerem' Kasidesi ve Nazireleri Üzerine Düşünceler." *Dergâh Edebiyat Sanat Kültür Dergisi* 12/202 (2006): 15-19.
- Göre, Zehra. "Kerem Kasidelerine Dair." *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi* 39, Prof. Dr. Hüseyin Ayan Özel Sayısı (2009): 919-57.
- İnal, Mahmud Kemal. *Son Asır Türk Şairleri*, Cüz: I, II, VII ve X İstanbul: Millî Eğitim Basımevi: 1969-1970

- İpekten, Halûk, Mustafa İsen, Recep Toparlı, Naci Okçu ve Turgut Karabey. *Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı, 1988.
- İsen, Mustafa. *Künhü'l-Ahbâr'ın Tezkire Kısmı*. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayını, 1994.
- İstanbul Kütüphaneleri Türkçe Yazma Divanlar Katalogu*. Ankara: Millî Eğitim Basımevi, 1947.
- Kâf-zâde Fâ'izî. *Zübdetü'l-Eş'âr*. Süleymaniye Kütüphanesi Hüsrev Paşa 573.
- Kâtîp Çelebi. *Keşfü'z-zünûn*. trc. Rüştü Balcı. İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 2007.
- Kayabaşı, Bekir. "Kâf-zâde Fâ'izî'nin Zübdetü'l-Eş'ârı." İnönü Üniversitesi, 1996.
- Kınalızâde Hasan Çelebi. *Tezkiretü's-Şuarâ*. Hazırlayan, İbrahim Kutluk. Ankara: TTK Basımevi, 1989.
- Köksal, M. Fatih. "Edirneli Nazmi Mecmau'n-Nezâ'ir: İnceleme-Tenkitli Metin." Hacettepe Üniversitesi, 2001.
- Kut, Günay (Alpay). "Aşkî ve Heft Peyker Çevirisi." *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten 1972*, 1989, 127-51.
- Latîfi. *Tezkiretü's-Şuarâ ve Tabsiratü'n-Nuzemâ*. Hazırlayan, Rıdvan Canım. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, 2000.
- Mehmed Süreyya. *Sicill-i Osmânî: Eski Yazıdan Yeni Yazıya 1*. Hazırlayan, Nuri Akbayer. İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 1996.
- Nayman Demir, Meral. "Üsküdarlı Aşkî'nin Delilü's-Sâlikîn Adlı Eseri (İnceleme/Transkripsiyonlu Metin)." Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, 2019.
- Odunkıran, Fatih ve Bilal Alpaydın. "Üsküdarlı Aşkî'nin Tasavvufî Bir Mesnevisi: Kitâb-ı Menâzilü's-Sâlikîn-I." *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi* 45 (2013): 169-210.
- . "Üsküdarlı Aşkî'nin Tasavvufî Bir Mesnevisi: Kitâb-ı Menâzilü's-Sâlikîn-II." *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi* 46 (2013): 81-120.
- Öngören, Reşat. *Osmanlılar'da Tasavvuf: Anadolu'da Süfîler, Devlet ve Ulemâ (XVI. Yüzyıl)*. İstanbul: İz Yayıncılık, 2000.

- Özcan, Abdülkadir. “Osmanlı Devleti’nin Askerî Yapısı.” *Genel Türk Tarihi*, ed. Hasan Celâl Güzel ve Ali Birinci, 6:249–73. Ankara: Yeni Türkiye Yayınları, 2002.
- Özgül, Metin Kayahan. *Divân Yolu’ndan Pera’ya Selâmetle*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 2018.
- Pala, İskender. “Aşkî, Hayatı, Edebî Şahsiyeti ve Divanı 2 Cilt.” İstanbul Üniversitesi, 1983.
- . *Aşkî ve Divanı’ndan Örnekler*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 1988.
- Pekşen, Süreyya. “16. Yüzyıl Şairlerinden Üsküdarlı Aşkî ve Divanı.” *Cemal Aksu Armağanı*, ed. Müslüm Yılmaz ve Ayşe Aksu, 1043–67. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, 2020.
- . “Borç Çıkmazında Bir Şair: Üsküdarlı Aşkî.” *Borç Kitabı*, haz. Emine Gürsoy-Naskali, 123–144, İstanbul: Kitabevi, 2021.
- . “Şairin Kadrajından Zant: Yitik Bir Kelimenin Peşinde.” *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi* 62/2 (2022): 529–554.
- Pervâne Bey Mecmuası*. Hazırlayan, Kamil Ali Gıyâş. Ankara: T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, 2017.
- Polat, Ali. “İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi T 752 Numarada Kayıtlı Mecmuanın Transkripsiyonlu Metni ve Şiir Mecmualarının Sistemik Tasnifi Projesi’ne (MESTAP) Göre Tasnifi.” *Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi*, 2019.
- Riyâzî. *Riyâzü’ş-Şuarâ*. Süleymaniye Kütüphanesi Lala İsmail 314.
- . *Riyâzü’ş-Şuara*. Hazırlayan Namık Açıkgöz. Ankara: T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, 2017.
- Sandıkçı, Mesut. “Aynü’l-Kudât Hemedânî’nin Hayatı, Eserleri ve Temhîdât Tercümelere (Metin-İnceleme).” *Marmara Üniversitesi*, 2009.
- Sehî Beg. *Heşt Bihişt*. Hazırlayanlar, Halûk İpekten, Günay Kut, Mustafa İsen, Hüseyin Ayan ve Turgut Karabey. Ankara: T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, 2017.
- Şahinoğlu, M. Nazif. “Attâr, Feridüddin.” *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, 4:95–98, 1991.

- Şenol, Nevzat. “Üsküdarlı Aşkî’nin Delîlü’s-Sâlikîn Adlı Mesnevisi: Metin-İnceleme.” *Celal Bayar Üniversitesi*, 2019.
- Tarlan, Ali Nihad. *Şiir Mecmualarında XVI. ve XVII. Asır Divan Şiiri: Ubeydî-Aşkî-Şemî-İşretî*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınları, 1948.
- Tulum, Mertol. *17. Yüzyıl Türkçesi ve Söz Varlığı*. Ankara: Türk Dil Kurumu, 2011.
- Tuman, Mehmet Nâil. *Tuhfe-i Nâilî: Divan Şairlerinin Muhtasar Biyografileri*. Hazırlayanlar, Cemâl Kurnaz ve Mustafa Tatcı. Ankara: Bizim Büro Yayınları, 2001.
- Uludağ, Süleyman ve Nurettin Bayburtluğil. “Aynü’l-kudât El-Hemedânî.” *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, 4:280–82, 1991.
- Uzun, Süreyya. “Üsküdarlı Aşkî Divanı: Tenkitli Metin, Nesre Çeviri ve 16. Yüzyıl Osmanlı Hayatının Divandaki Yansımaları.” *İstanbul Üniversitesi*, 2011.
- Uzunçarşılı, İsmail Hakkı. *Osmanlı Tarihi*. Ankara: Türk Tarih Kurumu, 1975.
- Ünal, Mehmet Ali. *Osmanlı Müesseseleri Tarihi*. Isparta, 1997.
- Ünver, İsmail. “Aşkî, Üsküdarlı.” *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, 4:23–23. İstanbul, 1991.
- . “Çevriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler.” *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Türkoloji Dergisi* 11/1 (1993): 51–89.
- Yazar, Sadık. *Üsküdarlı Aşkî’nin İki Tasavvufî Mesnevisi: Tercüme-i Muhtârname ve Menâzilü’s-Sâlikîn*. İstanbul: Okur Akademi, 2012.
- . “XVI. Yüzyıl Şairlerinden Üsküdarlı Aşkî’nin Eserleri Hakkında Yeni Tespitler.” *Türkiyat Mecmuası* 21, (Bahar 2011): 375–93.
- . “XVI. Yüzyılda Yazılmış Türkçe Bir Aruz Risalesi: Aşkî’nin Arûsu’l-Arûzu.” *Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi* 10 (2014): 83–130.
- Yılmaz, Gökçehan Aysel. “Şeyhî ve Ahmed Paşa’nın ‘Kerem’ Redifli Kasidelerinde Övgü Biçimleri.” *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi* 5/58 (Kasım 2017): 478–90.
- <https://www.kuranmeal.com/>
- <https://teis.yesevi.edu.tr>

“dün” den öğrendiklerinle
“bugün” ü yaşamak
“yarın” ları aydınlatır.

DİVÂN-I ‘IŞKÎ

TENKİTLİ METİN

I. BÖLÜM

1¹

fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

ola her nāmede ser-nāme eger nām-ı Hūdā
yed-i nokşān ile bulmaya zevāli ebedā

2²

müfte‘ilün müfte‘ilün fā‘ilün

1. *bismillāhirrahmānirrahīm*
hest numāyende-i feyz-ı Kerīm³
2. *şāh-ı golī būd zi golzār-ı cūd*
her nefes ū-rā nefesem şod nesīm⁴
3. *kerd Hūdā kāmēt-i mevzūn-ı ū⁵*
nahl-ı ser-efrāz-ı riyāz-ı Na‘īm⁶

¹ (1) N 1b, OR 1b

² (2) M 1b, N 1b, S 1a, OR 1b

1-11, 13. -S // 2. -M // 3-18. -OR // 5. M’de 9. beyit // 9. M’de 12. beyit

³ 1^{ab} Bismillāhirrahmānirrahīm (“Rahmān ve Rahīm olan Allah’ın adıyla” lafzı), Kerīm olan Allah’ın feyzinin bir göstergesidir.

⁴ 2^{ab} Cömertlik gülşeninden bir gül dalı dalı idi; her an aldığım nefes, ona nesim yeli oldu.

⁵ 3^a *kerd ... mevzūn-ı ū* : *bismillāhirrahmānirrahīm M*

⁶ 3^{ab} Allah, onun mevzun boyunu Naīm Cenneti’nin boylu boslu hurması yaptı.

4. bir şecer-i bağ-ı İlahî'dür ol
ki eyledi icâz-ı aşâ-yi Kelîm
5. gör ruṭab-ı mu'cize-i Ahmed'i
kıldı bu naḥl ile 'ıyân ol Ḥakîm
6. kenz-i ḥafî fethine Fettâḥ anı
eyledi miftâḥ-ı Kelâm-ı Qadîm
7. nokṭa-i bâsından irer 'âleme
şubḥ u mesâ reşḥa-i feyz-i 'amîm
8. dest-i celâliyle urursaṅ eger
ḍarbı döner dîv-i la'imûr-recîm¹
9. düşmene pür-semm-i helâhil olur
mâr-şıfat ger süne ol sîn ü mîm
10. gâh çeker kâmet-i Tübâ-mişâl
gâh şalar ṭurre-i 'anber-şemîm
11. çün demüm ol ṭurreden açdı girih
müşg-feşân oldu çü bād-ı nesîm
12. ehl-i sülûke şeb-i gâmda olur
şem'-i ziyâ-baḥş-i reh-i müstaḳîm
13. mü'min olanların o naḥl-i vefâ²
gülşen-i cânında çün oldu muḳîm
14. zıll-i şerifinde olıcaḳ ḥisâb
görmeyeler süziş-i tâb-ı caḥîm
15. besmelesüz başlanan işün olur
şâhibine şonı 'azâb-ı elîm

¹ *dîv-i la'imûr-recîm*: "lanetlenmiş, kovulmuş şeytan". "Hem onu **taşlanmış (kovulmuş)** her şeytandan hıfz ettik." Hicr, 15/17; "Bu Kur'ân **kovulmuş şeytanın** sözü olamaz." Tekvîr, 81/25. Ayetlerde "şeytânü'r-recîm" olarak geçmektedir.

² 13^a mü'min olanların o naḥl-i vefâ : cümle Müsülmânların o naḥl-i cüd N

16. raḥmet-i Raḥmân'e irer 'İşkiyâ
ger anı zıkr eyleye ṭab'-ı selîm
17. var ümidüm ki olıcaḳ' rüz-i ḥaşr¹
bendelere luṭf ü 'aṭâ-yi Kerîm
18. nâme-i a'mâline ben mücrimün
yazıla ṭuḡrâ ola râ-yi Raḥîm

3²

fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün

1. oluban ṭütî-i güyâ gibi şîrin-maḳâl
gelünüz eyleyelüm zıkr-i Ḥudâ-yi Mute'âl
2. cehl ile itdügümüz cürme kılup istiḡfâr
şıdḳ ile ṭâ'at-i Ḥaḳḳ'a kılalum isti'câl
3. dilümüz depredelüm zıkr-i Ḥudâ-y-ile yine
rişte-i sübhâ-i câne dizelüm dürr ü le'âl³
4. 'ışḳ deryâsına tevḥîd ile gavvâş oluban
kılalum dürc-i dili gevher ile mâl-â-mâl
5. şalalum şubḥ u mesâ bād-ı nesîm-i nefesi
eyleye gonce-i maḳsûd ola kim 'arz-ı cemâl
6. yaşumuz şu gibi her yaṛa revân eyleyelüm
ṭuralum derd ü belâ yolına mânend-i cibâl
7. derd ile ḥün-ı gam-ı hecre kanâ'at kılalum
cân eger olmaz ise lâyıḳ-ı miḥmân-ı vişâl
8. yiyelüm ḥ'ân-ı gamı kısmete râzî olalum
yüz ṭutup tîr-i belâye kılalum istikbâl⁴

¹ 17^a var : budur N / ki : yazılıp sonradan silinmiştir M

² (3) M 2a, N 3b, S 1a, A 17

8. -A

³ 3^b câne : cânda A

⁴ 8^b tîr-i belâye : ḳahr ü ḳazâye M S

9. kıoyalum 'aql ile pervāzı cenāb-ı ışka
ki~ol fezāye irimez t̄ayir-i zī-bāl-i hayāl
10. çeşm-i 'ibretle gör iy dil çemenün yāsemenin
olmadın kāse-i ser yāsemen-i güre sifāl
11. sālīk-i rāh-ı şerīat olan aşhāb-ı şafā
çekmedi havf ü gönülde kıomadı gerd-i melāl
12. siper-i şer' ile tūt elde şehādet kıılıcın¹
kıılmağ istersen eger kāfer-i nefis ile kıtāl
13. 'İşkiyā ol harem-i ünse kıılırsan seferi
pey-rev-i kıāfile-i Ahmed-i ferhunde-cemāl
14. tıymasun velvele-i mahşeri yā Reb dil ü cān
eylesün güşümi pür nağme-i āvāz-ı Bilāl²
15. bāb-ı 'izzetde çü şaf tuta İmāmü's-sekaleyn
eyle yā Reb benüm ol derde yirüm şaff-ı ni'āl

4³

fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün

der-Tevhīd⁴

1. hāmdülillāh ki cāne oldu penāh
maķar-i *lā-ilāhe illallāh*⁵
2. şeb-çerāğ-ı hāzā'in-i cāndur
güher-i *lā-ilāhe illallāh*

¹ 12^a siper-i : pençe-i A

² 14^b āvāz-ı : āzān-ı N

³ (4) M 2b, N 2a, S 1b, OR 1b

13-14. -M, -S // M'de 3. ve 4. beyitler yer değıştirmiştir.

⁴ der-Tevhīd S : -M, -N, -OR

⁵ *lā-ilāhe illallāh*: Allah'tan başka ilah yoktur.

Metinde Geçen Özel Adlar ve Seçilmiş Unsurlar İndeksi

-A-

Âb-ı Hayât I-27/34; 33/4; 45/iv; 70/i; 105/i; II-5/7; 80/5; 117/3; 167/3; 387/2; 389/5; 473/6; 517/3; 530/2.
Âb-ı Hayvân I-28/4; 53/vii; 54/v; II-200/2; 372/4. **Çeşme-i Cān** II-50/2; 75/3. **Çeşme-i Cāvidân** II-293/2. **Çeşme-i Hayvân** I-32/30; 38/12; II-5/4; 44/2; 128/1; 210/4; 294/1; 351/4; 369/6; 395/7; 418/5; 505/2. **Hayât Âbı** II-217/3. **Ser-çeşme-i Cān** II-129/4. **Ser-çeşme-i Hayvân** I-35/9.

'Abdî Şāh I-102; II-374/2.

A'cām I-12/iv; 46/iv.

'Acem. diyār-ı II-243/1; 427/5; **mülki** I-69/iv.

'Aden. dürr-i II-97/4.

Ahmed Bālî I-87; II-431/5.

Ak Deniz I-97/v; II-39/4; 371/2; 529/2.

Ak Yılduz I-27/41.

Akreb II-17/2.

Âl-i 'Abâ I-8/33; II-154/5; 310/5; 385/7. **hānedân** I-16/12.

Âl-i 'İmrân II-66/4.

'Alemtağı II-527/1.

'Alî (mahbup) II-475/4.

'Alî Bāl I-91/v; I-94; I-95.

'Alî Çelebi II-560.

Allāh I-32/14, 20; 37/2; 44/iv; 52/iii; 53/iii; 64/ii; 69/vi; II-8/1; 76/1; 88/2; 110/4; 118/1; 152/4; 225/6; 234/1; 259/1; 263/1; 275/1; 301/5; 313/1; 368/4; 492/4; 522/7; 536/5; 550/4; III-20/5. **Allāhu Te'ālâ** I-27/52; 38/23. **Bârî Te'ālâ** II-379/1; III-7/7. **Bennâ-yi Ezel** II-282/3. **Bî-nişân** I-8/5. **Bî-niyâz** I-65/vii. **Bî-zevâl** I-31/2. **Çeleb**

I-112/vii. **Fettâh** I-2/6, 17/27. **Hak(k)** I-3/2; 5/i; 8/6, 17; 10/vii; 14/3; 15/7; 16/7; 17/14, 17; 19/9, 21; 21a/20; 22/28; 23/16, 24; 26/7, 12, 23; 27/10, 13, 49, 53; 32/21, 22; 33/5; 35/17; 36/36; 37/4; 38/18; 41/11; 42/iv, v; 43/iv; 44/iv; 45/i, iv, vi; 48/i, vii; 53/iii, v, vi; 56; 60/i; 62/i, iv, vii; 63/vi; 64; 65/ii, iii; 67/vi; 68/v; 69/iv; 78/ii, v; 84/vi; 97/iv; 99/v; 110/ii; II-3/7; 8/2; 15/1; 24/4; 56/2; 57/3; 87/2, 3; 88/6; 131/1; 134/1; 136/1, 7; 153/4; 157/4; 166/4; 170/4; 176/5; 206/1; 217/3; 222/1; 234/4; 238/4; 243/3, 5; 260/5; 274/4; 288/1, 3; 311/2, 5; 330/3; 345/1; 361/2; 365/2; 369/1; 372/5; 398/2; 434/4; 440/5; 458/2; 460/2; 489/1; 493/3; 502/2; 503/1; 510/5; 511/3; 522/1; 525/7; 530/3; 543/5; 549/5; 558/1; III-1/7; 6/9; 7/7; 22/4. **Hak Te'âlâ** I-24/30; 70/v; 72/ix; 103/v; 109/vii; II-38/1; 364/4; 381/5; 425/2; 467/1; III-20/2. **Hakim** I-2/5. **Hattât-ı Ezel** II-3/6. **Hekim-i Lem-yazel** I-41/13. **Hodâ** I-2/3, 51/i. **Hudâ** I-1, 3/3, 5/vi, vii; 7/i; 10/ii; 14/5, 15; 17/29; 19/23; 26/25; 27/16; 41/3; 48/iv; 50/iv, vii; 64/i; 90/iii; 93/v; 109/iii; II-1/1; 2/1; 71/4; 131/5; 221/1; 243/2; 260/2; 268/5; 280/3; 310/1; 406/5; 418/3; 429/5; 454/3; 456/7; 485/5; 506/1; 518/1; 545/5; 546/4; 561/7; III-6/1; 22/7. **-yi celle celâl**

I-5/iv. **-yi Müte'âl** I-3/1. **Huzâ** I-45/v. **İlâh** I-40/24; 54/ii; 88/i; II-428/2. **İlâhî** I-6; 13/11; 26/26; II-35/2; 341/11; 342/6; 410/4; 430/2; 470/10; 502/3. **Kâdiyü'l-hâcât** I-23/25. **Kahhâr** I-31/2. **Kerim** I-2/1, 17; II-506/2; 531/5. **Kirdigâr** I-19/21. **Latif** II-14/1. **Mevlâ** I-48/iii; II-136/3; 379/6; 488/2. **Mi'mâr-ı Ezel** I-7/iv. **Mu'în** II-470. **Mutrib-i Bezm-i Ezel** II-481/6. **Nakkâş-i Ezel** II-185/3; 457/6. **Nakkâş-i Kader** II-546/6. **Nakkâş-i Kadim** II-110/5. **Nakkâş-i Kudret** II-184/2. **Nakkâş-i Sun'** II-219/1. **Perverdigâr** I-19/11; 24/31. **Reb** I-3/14, 15; 8/30, 32, 35; 26/21; 27/50; 31/1, 4, 5, 7; 39/23; 43/iv, v; 56/v; 73; 95/i; II-14; 146/5; 204/6; 261/3; 274/2; 316/2; 340/2; 370/1; 406/2; 450/4; 506/5, 7; 534/4; III-5/3. **-i Gafûr** I-45/vii. **Rebbü'l-'âlemîn** I-24/33; II-355/4; III-1. **Rahim** I-2/1, 18. **Rahmân** I-2/1, 16. **Rezzâk** II-531/5. **Sâkî-i Kudret** II-561/1. **Sâkî-i Rûz-i Elest** III-9. **Sâkî-i Vahdet** II-191/4. **Samed** I-55/iv. **Sânî'** II-458/5. **Subhân** I-5/ix. **Tanrı** II-490/5. **Üstâd-ı Ezel** I-16/18; II-103/3. **Vâsî'** II-531/5. **Yaradan** II-344/1. **Zü'l-celâl** I-31/2; II-38/5. **'Ankâ** I-84/iv; II-21/2; 107/4; 254/4; 331/5; 389/7; 436/1; 438/3; 533/2. **-yi Kûh-i Kâf** II-318/4.

'Arab mülki II-206/5. **'Arabistân** II-227/7. **'Arş** I-7/iii; 8/7; 10/iv; 17/4, 11; 27/7; II-159/5; 385/2; 409/2; 447/5; **-i A'lâ** II-120/1; **-i mecîd** I-5/iv. **Horûs-i** I-32/14. **Âsaf** II-125/7; 199/3; 262/1. **At Meydânı** I-27/4. **'Attâr** II-349/4; 427/5. **Ay** II-201/2; 222/1; 376/4; 533/1; 552/2. **Kamer** I-20/7; II-166/1; 336/2; 356/4; **devr-i** II-80/2; 487/3. **şakku'l** I-10/iii. **Mâh** I-8/13; 12/ii; 17/18; 19/33; 45/iii; 51/ii; 53/iii; 73/v; 79/vi; 81/v; 90/ii; II-92/5; 118/2; 257/2; 285/3; 313/5; 341/2; 363/1; 375/1; 389/2; 408/3; 422/1; 434/2; 459/6; 460/1; 502/1; **-i âsümân** I-51/ii; **-i cihân-ârâ** II-299/1; **-i enver** II-25/3; **-i münîr** II-13/2; **-i tâbân** I-53/iii; II-116/3; 142/1; 192/5; 262/4. **Meh** I-18/13; 27/29; 36/20; 42/iii; 45/i, v; II-19/3; 28/1; 31/5; 53/2; 120/2; 162/3; 254/1; 378/4; 379/4; 408/3; 417/3; 457/2; **-i âsümân** II-11/4; **-i tâbân** II-192/3; 377/2; 396/1. **Ayas Paşa:** Âfitâb-ı bürc-i devlet I-36/33. Âliyy-i Mürtezâ-himmet I-39/7. Ayâs-ı Mahmûd-ı zemân I-39/6. Bû Bekir-sîret I-39/7. Hasen-hulk I-39/7. Hazret-i Ayas Paşa I-36/20. Hazret-i Pâşâ I-39/20. Hümâ-himmet I-39/4.

Kahremân-savlet I-39/8. Mazher-i sırr-i 'Alî I-36/22. Mefhar-i şer'-i Nebî I-36/22. 'Osmân-zamîr I-39/7. 'Ömer-'adl I-39/7. Rüstem-şecâ'at I-39/8. Sâhib-'atâ I-39/10. **Aydın** I-43/iii; II-377/5. **'Azrâ** II-173/3; 478/7; 563/3.

-B-

Bâb-ı Hümâyûn II-186/5. **Bâb-ı Se'âdet** I-45/v; III-22/1. **Bâb-ı Sultânî** II-548/1. **Bâbil** I-87/ii; II-231/3. **sihr-i** I-102/iii. **Bağdâd** I-14/25; 69/iv, v; II-255/4. **Bahr-i Kulzüm** II-34/4. **Balı Şâh** I-88. **Bâli** I-99. **Balkan** I-64/iii. **Basîrî** III-3/4. **Beç** I-61/vi. **Banı** I-26/21. **Hisârı** I-60/iii. **Bedahşân. cûy-i** I-36/28. **la'l-i** II-5/5; 76/5; 111/3; 143/4; 362/4; 446/4. **Beg-zâde** I-109. **Sultân Selim-i Mustafâ** I-109/iii. **Beligrad** I-45/vi. **Berât (Gecesi)** I-23/25. **Berât-ı Şâh** II-38/2, 3. **Beytü'l-ahzân** I-80/vi. **Bisütûn** I-79/vi; II-193/3; 403/4. **Boztağ** I-71. **Bû Leheb. nâr-ı** II-92/4. **Butûn cengi** I-26/20. **Bilâl** I-3/14, 5/iv; II-520/6. **Burâk** I-8/8, 10.

-C-

Cem II-102/2; 125/7; 462/7. **bezm-i** II-379/2. **câm-ı** I-22/5; 37/22; 48/vi; 75/vii; II-111/5; 239/3; 466/5. **kâşe-i** II-399/11. **Cemşîd** II-364/3; 369/7. **kâşe-i** I-43/i.
Cennet-i Me'vâ I-49/ii, vi; II-299/4; 491/5. **Cennetü'l-Me'vâ** I-70/ii; III-7/6. **Me'vâ** II-110/2.
Ceyhûn I-57/vii; I-83/ii.
Cidde I-38/20.
Circıs I-82/iii.

-Ç-

Çâr Yâr I-7/iv; I-13; 16/9; 66/iii.
Çesâr. mülk-i I-19/16.
Çarh-ı Atles I-22/11; 45/i.
Çin II-240/1, 2; 461/3; 511/2. **büt-i** II-231/2. **deşt-i** I-66/iv; **fağfûr-ı** II-350/4. **müşk-i** I-43/iii; II-350/1. **nâfe-i** II-257/1.

-D-

Dârâ II-84/5; 102/2; 457/3. **tâc-i** III-6/8. **Dârâb** II-62/5.
Dârû's-selâm II-323/1.
Dâvûd Bâlî I-110. **büt-i Tersâ** I-110/1. **kuloğlı beg güzel** I-110/ii.
Dâvûdî zırh I-110/iii.
Der-i Âlî II-218/2.
Derviş Bâlî II-115/5.
Deryâ-yi Ahdar II-436/3.
Deryâ-yi Siyâh I-45/i. **Bahr-i Siyâh** I-112/vii.

Deylem I-37/6.

Dihlevî. mürğ-ı II-549/1.

Divân II-199/5; 342/7. -ı **Şâhî** I-22/9.

Divân II-497/5.

Düldül I-21a/10; 21b/11; II-97/3; 475/4.

-E-

Ebû Cehl II-126/2.

Ebü'l-feth I-23/14.

Ebrî Şâh I-98. **Merdüm-i çalâk-i Meydân-ı Vefâ** I-98.

Edhem. tâc-i I-37/9. **Edhemlik** II-91/3.

Ederne II-416/4; 439/2. **Edrene** I-70.

Elest II-326/6. **'ahd-i** 393/1; 525/2. **bezm-i** II-213/4; 453/1.

Ermenî. tavr-ı II-554/2.

Erjeng II-145/4.

Esed I-28/8.

Eyyüb (semt) I-44/i. **Hazret-i Eyyüb-ü Ensârî (Türbesi)** II-335/5.

-F-

Ferhâd I-79/vi; II-68/7; 174/1; 193/3; 195/2; 217/2; 273/5; 282/5; 303/3; 346/2; 439/3; 496/4; 503/3. **Kühken** I-99/iii; II-193/2; 252/4; 403/4; 499/4; 528/5.

Ferruh II-35.

Feth Tuğrası I-66/i.

Fir'avn I-7/i; II-126/2. **ceyş-i** III-6/4.

Firdevs I-24/33; 36/12; 46/iii; 62/iii; II-14/4; 159/2; 219/1; 416/4; III-5/2. -i **A'lâ** I-31/5; I-71; II-250/7;

394/5. -i **Berîn** I-43/iv; II-19/4.

bâğ-ı II-14/4; 364/4.

Fireng I-12/iv; 46/iv. **mülk-i** I-61/vii. **Efrec** I-37/6.

-G-

Galata II-312/2.

Genc-i Bâd-âverd I-54/ii.

Gûrânî I-110/vi.

Gülsitân II-196/2.

Gülşenî II-521/4.

Güneş I-18/12; I-20; 26/25; 38/3; 41/4; 59/iv, vi; 79/v; II-12/1; 17/1; 99/2; 102/1; 122/1; 243/1;

298/4; 336/5; 466/3; 544/4. **Âfitâb** I-19/34; 25/25; 54/iii; 75/x; 109/iv; II-12/4; 13/1; 32/3; 72/2; 77/3;

93/6; 133/2; 203/1; 332/3; 369/5; 375/1; 407/4; 441/5; III-7/3, 5; 22/5. -i **'âlem-ârâ** II-110/3. **Gün**

I-7/i; 10/ii; 17/2; 21a/6; 24/23; 32/28; 36/22, 30; 38/24; 39/3; 42/iv; 44/iii; 45/iii; 50/vii; 53/iii;

60/iii, v; 66/i; 69/vi; 73/ii; 74/iii; 94/v; II-12/3; 16/2; 46/3; 58/3; 91/2; 183/6; 230/7; 268/3; 322/1;

482/3; 547/3; 554/3; 561/2. **Hûr** II-459/6. **Hûrşîd** I-19/4; 22/11; 26/8; 45/iii; 46/iv; 53/ii; 54/iv;

64/i; II-39/6; 67/3; 80/8; 93/4; 113/4, 158/1; 159/1; 186/6, 7, 8;

216/5; 234/3; 255/2; 280/5; 384/2; 407/6; 473/2; 484/2; 541/3; 563/2.

-i **'âlem-bîn** II-398/3. -i **'âlem-tâb** II-165/1; 192/3; 201/3; 422/3; -i

cihân-tâb I-17/28; I-28/8; I-38/24;

II-120/2. -i **envâr** II-258/4. -i **en-ver** II-550/7. -i **hâver** II-407/2.

-i **felek** I-98/iii. -i **rahşân** I-107/iv; II-116/1; 480/1. -i **sipîhr** II-300/5. -i **tâbân** II-28/1; 342/1.

Husrev-i hâver I-20/36. **Mihr** I-12/ii; 17/18; 19/1, 2; 25/10; 27/29; 36/20; 38/1; 42/iii; 45/i, v; 46/i; 51/ii; 53/iii; 56/iii; 59/i, ix; II-31/1; 31/5; 53/2; 109/7; 162/3; 186/10; 191/3; 280/4; 281/5; 313/5; 341/2; 353/2; 363/1; 389/2; 405/1; 408/3, 5, 8; 422/1; 457/2; 460/1; 473/1; 502/1; 515/1; III-4/4, 17. -i

'âlem-ârâ II-66/2. -i **'âlem-efrûz** II-402/2. -i **'âlem-tâb** I-36/24; II-55/2; 201/2. -i **cihân-ârâ** I-74/iv; II-219/5; 222/5; 378/5; 533/1. -i **cihân-bîn** II-423/4. -i **cihân-tâb** II-46/3; 123/2; 304/4. -i **diraşân** II-98/5. -i **felek** I-38/15. -i **hâver** I-98/v; II-61/6; 182/3; 470/2. -i **rahşân** I-54/iv; II-128/4; 377/2; 500/1; 534/5. -i **tâbdâr** II-293/5. **Neyyir-i a'zam** II-201/1. **Şâh-ı hâver** I-46/i. **Şeh-i hâver** II-258/2. **Şems** I-19/33, I-20; 21a/5; 21b/7; 59/iv; II-118/2; 241/3; 262/4; 299/1; 356/4; 487/3. -i **felek** I-38/4; II-327/4. -i **hâver** I-60/i; I-80/vii. **Güzelhisâr** II-428/1.

-H-

Habeş II-386/2. **ceyş-i** II-31/5. **cünd-i** II-99/5.

Hâcî Bekdaş Ocağı II-499/1. **Ravza-i Bektaş** II-476/6.
Hâciler Beyrâmı I-23/1; I-62; I-85; II-517/1.
Halebî. şişe-i II-547/3.
Hallâc-ı Mansûr. Hallâc II-511/3. **Mansûr** I-16/7; 54/iii; II-73/3; 225/5; 274/4; 330/3; 375/3; III-4/6.
Hamel II-145/2; 271/4.
Hamza Bâli II-374/3.
Hasen Şâh (mahbup) II-431/5.
Hassân I-38/21.
Hatâ I-45/iii; 46/iv; II-247/1; 485/4. **mülk-i** II-546/3. **misk-i** II-154/3. **müşk-i** II-97/4.
Havvâ I-12/ii; II-159/2; III-12.
Hayâlî I-54/v.
Hayder Paşa III-22: **Hayder-i sânî** II-548/5. **Hümâ-sâye** II-548/4. **Hâfiz-ı Bâb-ı Serîr-i Zill-i Yezdânî** II-548/4; **semiyy-i şîr-i Hudâ** III-22/3.
Hayderî II-64/5.
Hazret-i Âdem II-527/2. **Âdem** I-12/ii; II-159/2; III-12. **benî-** II-103/6. **devr-i** I-27/49; II-9/5.
Hazret-i 'Alî. 'Alî I-14; 24/19; 27/14; II-97/3. **sırr-i** I-15/9; II-481/5. **'Aliyy-i Mürtezâ** II-251/3. **'Aliyy-i Velî** I-14. **Bu Tûrâb** II-236/7; 441/7. **Ebû Derdâ** II-175/1.
Hayder I-7/i. **-i Kerrâr** I-24/18; 27/21. **imâm-ı ins ü cân** I-8/27.
Kutb-i Evliyâ I-67/viii. **Mürtezâ** I-7/i, ii, iii, iv, v; II-209/7. **sâhib-i seyf ü sehâ** I-7/iii, 8/26, II-14/6. **sâkî-i Kevser** I-8/27; 14/6. **sâkî-i**

mâ'-i ma'in I-7/iii. **Şâh** II-209/3. **Şâh-ı Kerrâr** I-16/10. **Şâh-ı Merdân** I-27/14; 68/iii. **Şâh-ı Necef** II-209/1. **Şeh** II-209/4. **Şeh Mürtezâ** II-480/5. **Şîr-i Hudâ** I-15/8; I-67/v.
Hazret-i Ebûbekir. Sıddîk I-8/23.
Hazret-i Eyyûb II-477/4. **Eyyûb** II-252/3.
Hazret-i Hâcî Efendi I-32/16.
Hazret-i Hasan. Hasen I-8/28; 14/15; 15/1, 4, 7, 9, 10, 13. **Şâh Hasen** I-15/6.
Hazret-i Hüseyin. Hüseyin I-8/29; I-15. **-i Kerbelâ** I-82/iv. **İmâm Hüseyin** I-15. **Şâ Hüseyin-i Kerbelâ** 251/4. **Şâh Hüseyin-i Kerbelâ** I-14/16; 16/11. **Şâh-ı Şehîdân** I-69/v. **şehîd-i Kerbelâ** I-15/2. **evlâd-ı Resûl** I-8/30. **sırr-i Hayder** I-15/1.
Hazret-i 'İsâ II-438/4. **'İsâ** I-48/iii; II-491/4. **meclis-i** II-491/1. **nefh-i** I-63/ix. **ümmet-i** I-10/vi. **'İsâ** I-38/9; II-32/4; 193/5; 256/5. **-i Meryem** I-73/iii. **har-ı** I-8/8; II-405/2. **nefh-i** II-250/6; 373/2. **Mesîh** II-1/4; 62/7; 220/5; 245/1; 312/5. **Mesîhâ** I-87/ii; 102/iii; II-21/1; 32/3; 50/1; 140/4; 141/4; 294/1; 312/2; 385/1; 507/3, 10. **nefh-i** I-71/iv; II-158/3 **kavm-i** II-250/4; 491/3; III-6/4. **Mesîhî** II-32/2. **Tersâ** II-561/6. **âyîn-i** II-355/2. **büt-i** II-259/1; 261/5; 392/1; 438/4; 554/2. **cem'iyet-i** II-491/4.

Hazret-i Muhammed. Ahmed I-2/5, 5/x; 7/i, iv, 16/8; II-1/6; 126/2; 201/5; 262/4. **-i ferhunde-cemâl** I-3/13. **-i Muhtâr** II-31/4. **İmâm'üs-sakaleyn** I-3/15. **Muhammed** I-13/4; 27/14. **-i 'Arebî** II-547/1. **ümmeti** I-87/iii; 97/iv; II-245/3; 520/6. **Mustafâ** I-7/i, ii, iii, iv, v; 14/3; 67/viii; II-1/6; 14/3; 154/5; 245/3; 250/5; 406/2. **Nebî** II-547/4. **Nebiyi-yi Hâşimî** II-476/1. **Nebiyullah** I-8/22. **Pe-yember** I-6; 15/6. **Rahmeten li'l-'âlemîn** I-7/iii; 45/ii. **Resûl** I-8. **Resûlullah** I-8/17; I-10. **enbiyâ ser-hayli** I-16/15. **gevher-i kân-ı nübüvvet** I-10. **habîb** I-8/35; I-9; 13/11. **-i 'işve-nevâz** I-5/iii. **hâtem-i hatm-i rüsûl** I-7. **hatm-i rüsûl** I-5/v. **husrev-i kevneyn** I-10/ix. **iki cihân ser-veri** I-5/vi. **nûr-ı Yezdân** I-8/12. **ser-nâme-i risâlet** I-4/10.
Hazret-i Mûsâ. Mûsâ I-63/ix. **'asâ-yi mu'ciz-i** III-6/4. **nâr-ı** I-62/iii; II-66/4. **ümmet-i** I-10/vi. **yed-i beyzâ-yi** II-158/3. **Hazret-i Mûsî** I-30/2. **Kelîm. 'asâ-yi** I-2/4. **Mûsî** I-7/i; II-1/4; 126/2; 250/6; 330/2. **-i İmrân** II-555/3. **nâr-ı** II-225/2; 230/1; 545/1.
Hazret-i Nûh I-26/11. **Nûh. ibn-i Hazret-i Âdem** I-73/iii. **keştî-i** II-33/5; 108/4. **ömri** I-17/29; 38/23; II-263/1. **tûfanı** II-330/1; 476/3.
Hazret-i 'Osmân. 'Osmân-ı 'âlî-şân I-8/25.

Hazret-i Ya'kûb. Ya'kûb I-37/14; 38/14; 43/iii; 44/iii; 82/v; 108/v; 110/iv; II-342/3; 355/5; 377/4; 516/2; 561/5. **-ı Ken'ân** II-28/3; 98/3. **pîr-i Ken'ân** II-377/4.
Hazret-i Yûsuf. Yûsuf I-37/14; 38/19; 82/v; II-98/3; 304/2; 319/5; 342/3; 347/2; 355/5; 362/2; 382/1; 383/6; 390/5; 420/1; 516/2; 534/4. **kıssa-i** I-110/ii. **-i Ken'ân** I-56/iv; 108/v. **-i Mısr** II-28/3; 51/4; 335/4; 553/6. **i Mısrî** I-35/7. **sultân-ı Mısr** II-377/4. **Yûsuf-i Sâni** I-80/vi; II-561/5. **Yûsufî destâr** I-110/iv. **Yûsufî dînâr** II-274/5.
Heşt Behîşt II-255/3.
Hutâbî II-265/5.
Hızr I-25/18; 27/34; 35/9; 37/15; 38/20; 53/vii; 54/v; 105/i; II-5/4; 44/2; 75/3; 117/3; 128/1; 167/3; 200/2; 210/4; 293/2; 351/4; 372/4; 521/2.
Hicâz I-5/iii; II-213/5.
Hidâyet II-131/1.
Hisâr (Rumelihisarı) I-88/v; 99/iii; II-180/1; 464/4. **Yinji Hisâr** II-96/2; 202/5.
Hisâr (Yedikule) II-135/2.
Hind II-549/4. **fülfülü** II-97/4.
Hindû II-247/3. **Hindû Mecûsî** II-549/3.
Hindûstân. ehl-i 549/5. **mâlik-i** I-27/15. **Monlâ-yi Hindûstânî (kurlangıç)** II-549/2.
Horâsân I-69/i. **illeri** I-66/i. **mülk-i** I-68/iii.

Hoten I-69/ii; II-546/3. **misk-i** II-11/3; 84/1; 516/1.
Hudâyî. hamr-ı II-526/1.
Huld. dâr-ı II-518/5.
Husrev (mahbup) I-79.
Husrev-i Dihlevî. Husrev. sûz-ı I-38/21; II-549/5. **Mîr Husrev** III-2/3.
Husrev-i Pervîz. Husrev II-193/2.
Hût II-21/4.
Hüdhüd I-25/9.
Hümâ I-8/7; 25/5; 26/5; 27/8; 72/vi; II-23/5; 78/2; 203/4; 254/4; 278/6; 290/2; 329/1; 339/3; 447/5; 484/3; 528/2; 533/2. **mürg-ı** I-23/17.

-I-

‘Irâk I-5/iii, 10/i, II-255/4.
İsfahân I-5/iii; II-255/4. **Sıfâhân** II-342/4. **kühl-i** I-38/17; II-548/2.
İşık II-137/4; 490/4.

-İ-

İblîs I-78/i; II-110/2.
İbrâhîm Paşa. İbrâhîm I-37/9; 38/7. **Âsaf** I-37/8, 24; 69/vi. -i **devrân** I-38/6. **Hazret-i Pâşâ** I-69/iii. **Hazret-i Sultân Süleymân’ın vezîr-i a’zemi** I-37/7. **Hızır-sıfât** I-38/12. **‘İsî-i devrân** I-38/8. **‘İsî- nefes** I-37/5. **Mesîh-i Mer-yem** I-37/5. **Sırr-i ‘Alî’nün mah-remi** I-37/1. **Şeh-i mısır-i sehâ** I-38/19. **Yûsûf-i Ken’ân** I-38/14. **Zill-i İlah’ın hem-demi** I-37/1.

İlâhî. bâğ-ı I-2/4. **hatt-ı** II-57/1. **mir’ât-i** II-526/2. **nûr-ı** I-112/viii; II-286/1.
İlyâs Bâli II-541/1.
(İmam) ‘Askerî I-14/22.
(İmam) Bâkır I-14/18.
(İmam) Ca’fer-i Sâdık I-14/19.
(İmam) Kâzım I-14/20.
(İmam) Mehdî. -i sâhib-livâ I-14/22.
(İmam) Mûsâ Rızâ I-14/20.
(İmam) Nakî I-14/21.
(İmam) Takî. Takiyy I-14/21.
(İmam) Zeynelabidin. Zeynü’l-‘ibâd-ı pişvâ I-14/17.
İncil II-47/9.
İrem. bâğ-ı II-161/3.
‘İsâ (mahbup) II-289/5.
İsfendiyâr I-19/15.
İskender (Makedonyalı, Büyük) I-20/3; 26/14; 67/ii; II-533/3. **âyine-i** I-58/iii. **mir’ât-i** II-117/3; 461/2. **Sikender** I-35/9; II-125/7; 210/4; 258/1; III-6/5.

İslâm. ‘asker-i I-69/iii. **leşker-i** I-5/v; 31/1, 8; 45/vi; 62/ii. **ehl-i** I-7/i; 31/4; 78/v. **tîg-i** I-61/vii; II-54/6. **dîn-i Ahmed** I-35/12.

İstanbul I-87/ii. **Sitanbol** I-21a/7; 21b/1; 24/10; II-84/4; 551/3.
Konstantiniyye I-46/v.

-K-

Ka’be I-8/14; 10/vi; 16/20; 21a/15; 21b/16; 23/5, 7, 8, 9, 10, 11, 12; 23/21, 27; 37/21; 62/ii, x; 73/iii; 78/iii; 112/ix; II-251/2; 286/2,

3, 4; 295/7; 319/4; 323/3; 365/2; 371/4; 379/5; 414/6; 433/4; 435/3; 436/4; 446/6; 469/9; 492/5; 517/1; 531/3; III-9. **Ka’betullâh** II-297/1.
Beytullâh II-118/5. **Beytü’l-harem** II-286/5. **Beytü’l-harâm** II-118/5; 177/2; 323/3; 438/2.
Ka’be-i ‘Ulyâ I-49/i; 70/ii; II-438/2.
Kadr I-23/25; 45/iv; 73/i; II-38/1. -i **‘âlî** I-22/26. **şeb-i** II-515/3.
Kâf I-19/26; 84/iv; II-107/4; 384/5; 389/7; 438/3. **Kûh-i** I-20/3; II-331/5; 436/1.
Kahkahâ II-386/4.
Kahremân I-27/19.
Kaknûs I-75/i.
Kanber I-8/26; II-548/5.
Kânûn II-230/2.
Kânûnî Sultân Süleymân. Hazret-i Sultân Süleymân Hân I-73/iv. **Hazret-i Sultân Süleymân** I-22/10; 23/9, I-59; I-65; II-359/6. **bin Selîm** I-53/v. **Sultân Süleymân-ı zemân** II-327/6. **Süleymân-ı zemân** I-26/13; I-27/3, 11, 24, 37; I-28/1; I-31/6; I-37/8, 24; I-45/vii; II-102/2; 183/6; 186/4; 224/8; **Sultân Süleymân** I-20/12; 24/13; 26/26; 28/4; I-53; 67/vii; 72/iii; II-342/6. **leşker-i** II-224/7. **Süleymân Şâh** I-69/vi. **Süleymân** I-26/14; 45/ii; II-500/2. -i **bahr ü ber** I-25/9. -i **gazâ** I-17/12. -i **kerem** I-21a/11, 16. **Süleymân-‘ahd** I-19/13. **Âl-i ‘Osmân** I-59/i. **Husrev** I-20/34; 21a/9, 18; 23/22; 30/11; 45/iii, vii;

II-457/3; III-1/9; 6/8. -i **‘âlem** II-186/2. -i **devrân-ı ‘id** I-22/13. -i **divân-ı gazâ** I-17/1. -i **gerdûn-rif’at** I-22/1. -i **gîtî-sitân** I-19/7. -i **kişver-küşâ** I-45/vi. -i **mülk-i ‘atâ** I-21a/1. -i **Rûm** II-549/4. -i **sâhib-kırân** I-27/53; 28/1. -i **vâlâ-güher** I-45/iii. **Muhubbî** I-53/vii; 55/v. **Pâdişâ** I-39/23. **Pâdişâh** I-43/v; 45/vi; 70/v; II-341/3, 4, 5; 502/5; 550/7; III-2/2. -i **‘âlem-penâh** I-53. -i **bahr ü ber** I-24/15; 27/35. -i **berr ü bahr** I-16/21; III-1/8. -i **cihân-penâh** III-2/1. **Sultân. -i ‘âlem** I-27/6. -i **gazâ** I-17/19. -i **heft iklim** I-20/11; 24/25; II-457/2. -i **‘id** I-22/19. -i **kerem** I-21a/15. -i **sehâ** I-21a/5. **Şâh** I-19/28; 20/6, 10, 20, 32; 21a/8; 22/7, 27, 28; 23/7, 14; 24/3, 6, 9, 28; 25/11; 26/21; 27/2, 30; 28/6, 13; 29/1, 3; 30/1, 5; 31/2, 3; 36/26; 43/iv; 45/iii, v, vi, vii; I-46; I-70; 73/v; II-186; 255/2; 460/1, 3, 5; 526/5; III-1/10, 12; 2/4; 4/12, 13, 15, 16; 6/9. -i **‘âdil** I-22/10; 37/5; I-63; II-359/6. -i **‘âlem-penâh** III-2/8. -i **berr ü bahr** I-14/23. -i **cihân** I-19/3; 24/10; III-1/7; 3/6. -i **cihândâr** I-18/9. -i **dehr** I-20/36. -i **devrân** I-59/i; II-377/1; 503/4. -i **dîn** I-45/ii. -i **gâzî** I-23/9; 27/43; I-59; I-60; 73/iv; 103/iii. -i **güzin** I-45/ii. -i **heft iklim** I-43/iv. -i **kâmkâr** I-24/2. -i **kâmurân** I-27/1. -i **kerîm**

III-1/13. -ı Merdân I-27/14. -ı pür-usûl I-55/v. -ı Rûm I-66. -ı zafer-yâb I-17/12. Şeh I-19/2; 20/9; 22/8, 14; 23/21; 24/8, 26; 25/8, 12; 26/8, 14, 22, 23; 27/15, 46; 28/2, 5, 11; 43/ii, iv, v; 45/iii; I-46; I-55; 61/vi; II-341/11; 457/1; 469/5; 475/5; 481/7; 489/4; 496/1; 529/5; 533/5; 544/3, 6; 552/5; III-3/1, 5; 6/4, 5, 7; 22/7. -i 'âdil I-38/8; 45/ii. -i 'âlem-penâh II-363/1. -i 'âlî-neseb I-27/52. -i dîndâr II-186/9. -i firûz-çeng I-46/i. -i gâzî I-27/22. -i iklim I-84/ii. -i İslâm 332/3. -i 'izzet-nişîn I-22/15. -i kâmkâr I-25/24. -i kişver-küşâ I-19/16. -i kişver-sitân I-25/7; 28/12; II-553/5. -i Merdân-ı gazâ I-17/14. -i Merdân-ı kerem I-21a/10. -i mülket-i cûd I-21a/4. Şehinşâh I-21b/20. Şehinşeh II-474/1. Şehriyâr I-19/12; 24/1; 40/24; 61/ii; II-496/5; 499/6; III-2/3; 4/11. Şeh-süvâr I-27/20. Sâhib-kırân-ı rûzigâr I-24/15. Sâye-i Perverdigâr III-4/18. Sâye-i Yezdân II-435/3. Zill-i Hak I-25/13. Zill-i Hudâ I-17/7; 60/v; III-1/14. Zill-i İlâh I-43/v; 45/i; II-341/6; 551/3. Zill-i İlâhî I-27/7. Zill-i Kirdigâr I-24/14. Zill-i Yezdân I-24/12; 71/vii; 84/iii. Zillullâh I-22/26; 26/24; 27/51; 37/25; 43/ii. Hızr-himmet I-24/15. Hümmâ-yi 'Arş I-24/14. Kahremân-heybet I-24/15. Kâyim-

makâm-ı Ahmed-i Muhtâr I-23/13. Mazher-i Hak I-45/ii. Mazher-i sırr-ı 'Alî I-24/19. Mefhar-i Âl-i 'Osmân I-17/11. Meh-i Ken'ân-ı kerem I-21a/13. Mehdî-i sâhib-kırân-ı 'ahd I-45/i. Sâhib-i seccâde-i şer'î Nebî I-45/i. Selîm-hulk I-19/13. Sırr-ı 'Alî I-23/13. Sikenderma'delet I-24/15. Şems-i bürc-i saltanet I-20/12. Yûsuf-i gül-çihre I-18/2. Yûsuf-i sâni II-544/2. Süleymânî çemen-i feth-i I-17/26. Süleymânîler I-67/i; I-84. Karabağ II-72/2; 291/2. Karaman II-252/5. Kârûn. genc-i I-48/iii; II-127/3; 331/2; 357/4; 385/1; 434/5. Kaydefâ mülki II-533/3. Sebâ II-86/5. Kayser II-457/3. Kehkeşân I-8/10; 27/17. Ken'ân II-342/3. ehl-i I-43/iii. Kerbelâ I-8/29; 14/7; 15/3, 11, 12; II-175/1. Kerrûbiyân I-27/7; 37/23. Keşşâf II-261/6. Kevser I-4/6. Âb-ı I-79/v; II-114/3. sûre-i II-239/3. Keyhusrev II-16/5; 62/5. Keykubâd. tâc-i I-42/i; II-36/5. tâc ü kabâ-yi II-228/5. Keyvân II-216/9. Kitmîr II-110/2. Kızıl Alma I-60/iii. Kuds-i Şerif I-23/11. Kur'ân II-208/3. Kelâm-ı Kadîm I-2/6.

-L-

Lât II-41/3; 261/5.
Latîfî II-521/3.
Levh I-45/iv; II-121/6. -i münîr I-5/iv. -i hestî II-1/5; 282/1. -i vücûd III-14.
Leylâ I-48/iii; II-66/1; 110/1; 136/3; 158/2; 253/4; 394/1; 462/3, 5, 6.
Leylî I-96/ii; 110/vi; II-48/4; 68/7; 74/5; 107/2; 120/6; 127/4; 184/3; 188/4; 195/2; 301/3; 314/4; 421/4; 450/5; 489/5; 503/2; 563/3.
Leylî vü Mecnûn II-357/1; 557/4.
Limni Adası II-529/1.
Lokmân I-41/13; II-25/4; 28/7.

-M-

Mahmûd II-41/6.
Mânî I-84/i.
Mecnûn I-12/i; 47/iv; 48/iii; 57/vi; II-66/1; 68/7; 104/7; 107/2; 110/1; 127/4; 136/3; 158/2; 188/4; 195/2; 252/4; 253/4; 254/5; 259/2; 268/7; 301/3; 303/3; 314/4; 319/2; 343/3; 346/3; 358/4; 366/1; 394/1; 421/4; 434/1; 435/1; 443/3; 445/5; 462/1, 3, 6; 476/7; 489/5; 503/2, 3; 526/4; 543/2; 563/3. Kays I-48/iii; II-6/1; 74/5; 136/3; 153/2; 184/3; 441/2; 496/4; 526/6; 538/7.
Mehdî I-40/15.
Merve II-118/5.
Mesih (mahbup) II-32.
Mesnevî I-74/vi.

Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî. Hazret-i Monlâ Celâl I-74/vii. Hazret-i Monlâ II-118/2. Celâlüddîn II-31/4. Monlâ II-201/5. Mâh-i Konevî II-490/3.
Mevlâyî I-74. Mevlevî II-416/3.
Mevlevî-hâne 416/5. Sahn-ı Monlâ II-422/1.
Mîr-i Bahr. hammâmı II-517/2.
Moğol-Çîn II-455/2.
Muhammed Şâh (mahbup) II-374/4; 416/1.
Mustafâ (memduh) I-41/5.
Mühr-i Şerif I-21b/23.
Mısr I-10/i; 38/14; II-99/5; 160/5; 267/3; 373/1; 515/4; 548/3. kand-i Mısrî I-27/35. karâbe-i Mısrî II-547/3. Mısrî kılıç I-98/v.
Mirrîh II-271/4. tîg-i II-399/5.
Müsülmân I-43/iii; 97/i; II-23/1; 455/1, 5. âyîn-i Müsülmânî II-544/5.

-N-

Nahîfî II-187/7; 521/4.
Na'im I-2/3.
Nasûh (mahbup) I-114; II-33/4.
Necâtî II-218/4.
Nevfel II-489/5.
Nevrûz I-23/25; 42/i; 80/iii; II-402/1, 2; 458/1. rûz-i I-63/i; II-168/1. -ı sultânî I-22/19. 'id-i I-24/1; I-62; 70/ii. 'id-i Nevrûzî I-24.
Nigârîstân II-145/4.
Nîl I-7/i; I-56/iv; II-173/1; 267/3; 555/8.

Nişânî Beg II-105/5; 466/7. **Mîr-i Nişânî** I-40/12. **Nişânî** II-522/6. **Nişâncı-zâde** I-44; 44/ii. **Hümâ** I-44/ii. **mısr-i hüsn Yüsf'i** I-44/iii. **Nu'mân** I-100; II-374/1. **Nûr âyeti** II-368/3; 469/4.

-O-

'Osmân. illeri I-66/i. **mülk-i** I-69. **leşker-i** II-186/3; 224/1. **'Osmânî. ceş-i** I-60/ii; II-458/4; 499/5. **sipâhî** I-29/2. **'Osmânîler** I-67; I-84/i. **Otağ-ı Hümâyûn** I-66/ii. **Otağ-ı Şehriyâr** I-25/4. **Çetr-i Hümâyûn** II-255/3; 474/2. **Çetr-i Sultânî** I-26/25. **Çetr-i Şeh** I-25/26.

-P-

Pervîn II-113/5; 139/3; 398/5; 423/2. **Süreyyâ** II-18/3. **Pîri** II-141/5. **Pûr** II-62/5.

-R-

Rebbânî. emr-i I-26/13. **Râfızî** I-66/iii. **Ramazân (ay)** II-327/1. **Rûh-ı Kudsî** II-332/4. **Rûm** I-37/6; 69/i, ii; II-31/5; 94/5; 243/2; 484/2; 546/3; 549/1, 2. **diyâr-ı** II-386/1; 544/3. **hıtta-i** II-254/3. **iklîm-i** I-46/v. **mülket-i** I-21a/11; II-257/1. **dilberleri** II-

516/1. **hammâmları** II-515/4. **Rûm Ebdâli** I-15/11; II-93/5. **Rûmili saydı** I-64/iii. **Rüşenî** II-521/4. **Rüstem-i Zâl** II-385/6. **Rüstem** I-19/15; 24/20; 37/4; II-62/5; III-20/6.

-S-

Safâ II-118/5. **Sahn** II-546/8. **Selsebil** II-117/2; 404/1; 428/1; 546/5. **Irmağı** I-32/30; 36/15; 63/xi. **Selmân-ı Fârisî. Selmân.** I-38/20. **Selmân-ı Sâvecî. Selmân.** II-353/2. **Sencer** II-475/5. **Sevr** II-145/2. **Seyyid Ahmed el-Bedevî. Seyd Ahmed-i Şemsü'l-Bedevî.** II-490/2. **Seyf. du'â-yi** I-25/24; 31/8. **Sırabuçar** II-503/4. **Sırât** II-406/3. **Sidre** I-24/33; 25/7; 26/5; II-1/1, 2; 68/3; 132/4; 473/3; III-7/6. **Sîmurg** II-318/4; 384/5; 438/3; 444/4. **Spenyan. ser ü tâc-i** I-26/22. **Sultân II. Selîm (Sarı Selîm). Hazret-i Sultân Selîm** I-21b/8. **Sultân Selîm** III-20/1. **Husrev ü Hâkân-ı kerem** I-21b/22. **Husrev** I-21b/10, 15, 23. **Kulzüüm-i cûd ü sehâ** I-21b/8. **Meh-i Ken'ân-ı kerem** I-21b/4. **Sultân. -ı kerem** I-21b/16. **-ı sehâ** I-21b/7. **Süleymân-ı kerem** I-21b/13. **Şâh**

I-21b/2, 19, 22. **Şeh-i Merdân-ı kerem** I-21b/11. **Şeh-i mülket-i cûd** I-21b/6. **Sultâniyye** II-431. **Sûr** I-45/vii; II-62/4; 498/2. **-i haşr:** II-282/4; 508/4. **Sübhânî. esrâr-ı** I-26/24. **Südlüce** II-404. **Süleyman Peygamber. Süleymân-ı Nebî** I-24/27; I-58/iii. **Süleymân** I-27/11, 37; II-28/4; 86/5; 241/4; 262/1; 273/4. **ceş-i** II-186/3. **hâtem-i** I-42/i; 48/vi. **mühr-i** II-200/3; 213/3. **taht-ı** I-54/ii; II-25/4; 111/2; 216/1, 10. **Süleymânlık** II-82/1. **Sünnî** I-66/iii. **sipâhî** II-186/1. **Sünnî Müsülmânî** I-67/i. **Sürh-âb** II-165/2; 371/5. **Sürh-ser** I-45/iii; 46/iv; 66/iv; II-458/4; 551/4. **Feth-i** III-23. **Sorh-ser** II-186/9. **Kızılbaş** I-67/iii; 68/iv; II-186/1; 499/6; 544/3; III-23/1. **Feth-i** II-186/11.

-Ş-

Şâh İsmâil. Şâh I-69/iv; III-23/6. **Şâm** I-10/i; II-160/5; 249/3; 373/1; 515/4. **sipâh-ı Şâmî** I-61/i. **Şâmî kebûter** I-98/v. **Şebdîz** I-79/vi; II-97/3; 202/4; 346/2; 484/1, 2. **Şeh-i Mârân** II-216/2. **Şeh-nâme** II-345/5. **Şehzâde (ismi belirtilmemiş)** I-56; 71/i.

Şehzâde Bâyezîd. Sultân Bâyezîd I-45/vi; I-73; III-21/7. **Şehzâde Mehmed. Sultân Mehmed Hân** I-72/viii. **Sultân Mehmed** I-43; I-43/i; III-5. **Hümâ-sâye** I-43/iv. **mısr-i sehâda Yüsf-i Ken'an** I-72/viii. **Şehzâde-i Keyhusrev-i kişver-küşâ** I-43/i. **Yüsf-cemâl** I-43/iii. **Şehzâde Murâd. Sultân Murâd** III-20/8. **Şems-i Tebrîzî** II-201/5. **Şems** I-74; II-31/4; 490/3. **Tebrîzî** II-118/2. **Şerîfî** II-521/5. **Şeyh 'Abdullâh** I-34/2; II-252/5. **'Abdullâh Efendi** I-35/15. **'Abd-i İlâh** I-33/5. **'abd-i Hak** I-33/6. **dem-i nakd-i Mesîhâ** I-33/3. **Hak evin yapıcı bennâ** I-33/9. **sâkin-i Cennet-i Mevâ** I-33/8. **server-i 'ukbâ** I-33/6. **Şeyh Firdevsî** II-345/5. **Şifâ** II-230/2. **Şîrîn** II-193/2.

-T-

Tahmâs II-186/5. **Taht-ı Hümâyûn** II-186/11. **Tâtâr. misk-i** II-511/2. **nâfe-i** I-18/1; II-387/2. **Tebrîz** I-66/ii; II-165/2; 255/3; III-23/1. **Tekye-i Ca'fer** II-404/4. **Tersâ-zâde** II-542/4. **Tübâ** I-2/10, 49/ii, vi; 63/xi; 71/vii; II-6/4; 114/3; 117/2; 158/4;

DÎVÂN

ÜSKÜDARLI AŞKÎ

491/3; 546/5. **Tûbî-i gülzâr-ı İrem** II-420/4.
Tûğ II-474/2. -1 **‘Osmânî** I-26. -1 **Şâhî** I-25.
Tuğrâ-yi Şâh II-341/10.
Tuğrul II-475/5.
Tunca II-246/5; 439/2; 478/5.
Tür I-7/i; II-175/4; 225/2; 318/6; 330/2; 488/5; 519/2; 555/3. -1 **mîkât** II-261/3.
Türk (mülk) I-37/6.
Türk II-359/5; 373/4; 513/5.
Türkmân II-484/2.

-U-

‘Utârid I-59/vi; 73/v. **Tîr** II-462/4.
Tîr-i cerh I-73/ii.
‘Uzzâ II-261/5.

-Ü-

Üngürüs. iklim-i I-19/16. **İleşkeri** I-17/19.
Üsküdâr II-449/5. **Üsküder** I-104/v; II-160/5; 373/1, 5. III-1/8.

-V-

Vâdi-i Eymen II-519/2.
Vâmık II-173/3; 478/7; 563/3.

Veysü'l-Karenî II-516/5.

-Y-

Yanoş II-189/2.
Yavuz Sultân Selîm. Merhûm Sultân Selîm Hân I-51. **Selîm** I-51/v. **Selîmî** I-52/v. **Şeh-i mülk-i suhen** I-52/v.
Ye‘cûc I-45/ii.
Yemen II-299/3. **ehl-i** II-386/1. **Şâh-ı** I-69/ii.
Yezdî kuşağı II-554/2.
Yezîd I-8/30; 14/16; 15/5.
Yûnân. mülket-i I-73/iv.

-Z-

Za‘îfi II-521/2.
Zâl I-37/4; II-51/3.
Zarîfi II-521/1.
Zât(ullâh) I-10/ii; II-459/1.
Zebûr I-110/ii.
Zemzem I-23/1; 37/21; 73/iii; 85/iii; II-413/4; 517/1.
Zillullâh (ismi belirtilmemiş) I-62/x.
Zülfikâr I-14/24; 23/13; 24/19; II-97/3; 475/4. -1 **Şâh-ı Merdân** I-68/iii.
Zühre I-20/20; 59/iv; 99/iv; II-113/4; 142/1; 474/5.

Kurtlara kuşlara, rüzgârlara, cinlere ve insanlara hükmeden Süleyman Peygamber ile ona çekirge budu hediye eden karınca, 16. yüzyılın “Diyâr-ı Rûm”unda “kılıç ve kalem sahibi cihan padişahı” Kanuni Sultan Süleyman ile onun “kılıç ve kalem sahibi sadık bendesi” Üsküdarlı Aşkî suretinde bir kez daha buluştu. Elinizde tuttuğunuz *Divân*, bu buluşmadan bugüne kalan kıymetli bir yadigânın 21. yüzyıl nüshasıdır.

Üsküdarlı Aşkî, “Aşk mührünü gönülde naksettik, Süleymânîlerimiz!”, “Kılıcımızla galibiz düşmana, Osmânîlerimiz!” diye haykıran bir yeniçeriydi. Kanuni'nin atı önünde piyade katıldığı gazalarda ateşe giren bir semender; öte yandan, talimhanede “vezne” dense “vezin” düşünen, yoldaşları idmandayken kaş vasfında hayaller yakalamaya uğraşan tutkulu bir şairdi.

İrakeyn seferi esnasında Bağdat'ta -ihtimal ki- tanıştığı büyük şair Fuzûlî'nin “ortaklarına zulmetmemek” için yaptığı aykırı mahlas seçiminin aksine, semantik manevra potansiyelinin cazibesıyla seçtiği mahlasının “gönüllü ortaklarından” biriydi aynı zamanda. Tezkire yazarlarına göre Aşkîliğin hakkını veren; aşkla hemhâl olmuş, ilahi sirlara mahrem bir gönül insanıydı.

Alman Seferi'nde öldüğü zannedilerek ulufesinin kesilmesi hayatında bir kınılma noktası oldu Aşkî'nin. Yeniçerilikle birlikte Bektaşilikten de koparak Bayramilîliğe intisap etti ve kâtiplik mesleğine girdi. Zorlu bir dönemin ardından Kanuni'ye sunduğu bir manzume ile aralarında kurulan himaye ilişkisi, hayatının seyrini bütünüyle değiştirdi. Yeniçerilikten zorunlu ferâgatî emeklilik ile resmiyet kazanırken, padişahın gördüğü yüklü ihsanlarla, doğup büyüdüğü Rumelihisarı'ndan sonraları “vatan” dediği Üsküdar'a taşındı. Üsküdar'daki evi, sufiler, âlimler ve şairlerle dolup taşıdı; “Yenihisarlı” Aşkî, “Üsküdarlı” Aşkî oldu.

Yaşadığı yüzyıldan itibaren revaç bularak mecmualara girmiş kimi gazellerinin yanı sıra, bu inişli çıkışlı hayat hikâyesi tezkirelerde de yer buldu ve böylece Üsküdarlı Aşkî, mahlas ortaklarına nazaran görünürlüğü daha yüksek bir şair hâline geldi.

Yakın geçmişte yapılan araştırmalar neticesinde dört eseri daha gün yüzüne çıkan Üsküdarlı Aşkî'nin *Divânı* üzerine yapılan bu çalışma, eseri bugünün okurlarına tanıtmakla birlikte şairin görünürlüğünün sürdürülmesine katkı sağlama amacını taşıyor.

DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI
Ankara Caddesi, Ünal Han No: 21/4
Cağaloğlu, Eminönü - Fatih / İstanbul
Tel. - Faks: +90 212 526 98 06
www.dby.com.tr • dby@dby.com.tr

ISBN 978-625-6769-96-0

